

HØRINGSSVAR SAMBOERGARANTI

Dette høringssvaret er et samarbeid mellom kommunene Folldal, Alvdal, Rendalen, Tolga og Tynset (FARTT kommunene) i Nord Østerdalen, og høringen er besvart i fellesskap for disse kommunene.

Vi har å flere år jobbet for at de eldre skal ha rett til å bo på enkeltrom, og på bakgrunn av dette både mottatt støtte og gjennomført ombygning av institusjon slik at antallet plasser ikke skulle lide for at rom ble delt. Dette har medført en utvikling der areal pr rom er redusert. De er i større grad i dag tilpasset omfattende stell og pleieoppgaver mot enkeltindividet, og arealmessig planlagt ut i fra at hjelpemidler og flere ansatte skal brukes og bistå på det enkelte rom.

De er en kjensgjerning at de som i dag mottar institusjonsplass mottar denne fordi hjelpebehovet er så omfattende at hjemmesykepleien vil ha store utfordringer med å kunne tilby denne hjelpen på en effektiv og kvalitetsmessig god måte. Vi besitter ikke statistikk på dette, men vi ser for vårt område at de som i dag kommer til institusjon er eldre med en demenssykdom, hvor pårørende over en lengre periode har ytt en omfattende bistand. Dette er også et faktum staten har sett, og som omtales i høringsnotatet. Den pårørende i en slik situasjon, ønsker i de aller fleste situasjoner å benytte resten av sin levetid på andre oppgaver enn omsorg for sin nærmeste. Men ved å tilrettelegge for gode rammer, vil de kunne opprettholde sitt liv som par, men hvor da den friske parten kan gjøre dette etter det denne orker og ønsker.

Det pekes på i høringen at det å flytte på institusjon er for å skape trygghet for å få nødvendig og kvalifisert hjelp. Da vil vi motsi en slik påstand. Vi innenfor dette «vesenet» jobber hver dag, med kvalitetssikring av våre tjenester, «hva er viktig for deg» tankegangen, og får å skape gode sosiale og trygge rammer i hjemmet. Dette gjøres i dag i kombinasjon av frivillige ressurser, mat og ernæring, gode medarbeidere med god fagkunnskap, bruk av velvære og velferdsteknologi og ikke minst i samarbeid med pårørende. Dette nettopp fordi den enkelte skal få bo hjemme i sin egen bolig, der paret kanskje har levd mange år. Leve hele livet peker på at det gjøres mye godt arbeid på dette i kommunene. Årsaken til dette er at det er ikke trygghetsskapende å flytte et eldre menneske inn på institusjon, ofte med en kognitiv svikt. Det er nettopp det motsatte, og det skaper svære ofte angst og økt uro.

Det har vært en avstand i levealder mellom mann og kvinne. Dette har gitt at den som blir innvilget institusjonsplass i stor grad har vært enke/enkemann eller singel av andre årsaker. Derfor er det nok riktig at antallet som har etterspurt ev et fåtall i dag. Statistikk viser at antallet leveår mann/kvinne reduseres gradvis. Dette vil medføre, dersom denne utviklingen fortsetter, at flere eldre vil leve færre år som enke/enkemann, da levealder er i ferd med å sidestilles mellom kvinne/mann. Dette vil da også medføre at man kan ikke legge til grunn historisk etterspørring etter dette, men basere seg på demografiske endringer.

Antallet sykehjemsplasser er i mange kommuner redusert til et minimum. I en viss grad er dette som en følge av redusert etterspørsel, men som oftest fordi man vil dreie de ressursene man har til rådighet fra dyre institusjonsplasser til mer effektiv og tilpasset omsorg i hjemmet, der man får vesentlige mer tjenester ut i fra hver krone, og på den måten kan hjelpe flere. Ser man dette ut i fra «eldrebølgen» som vil komme, er dette et riktig og viktig valg våre lokale politikere har vært med på å beslutte. Å belegge disse få institusjonsplassene som oftest med enkeltrom med friske ektefeller vil være et steg i helt feil retning. Det vi medføre at færre av de som trenger den kvalifiserte hjelpen på et sykehjem vil kunne få den.

Noen andre viktig tema som ikke omtales i høringsnotatet er;

- området «institusjonalisering». Dette vil kunne medføre at man raskt vil kunne få to institusjonsbeboere istedenfor en.
- En institusjonsplass koster i dag fra kr. 850.000.- og oppover, avhengig av driftsform, størrelse, geografi mm. Dersom en frisk ektefelle skal bo på en slik plass, må denne faktisk betale alt hva denne koster kommune. Dette må også være en selkostberegning, etter andre kommunale tjenester, og betraktes som en husleie.
- Hva i de tilfeller den friske vil være med, men den som tildeles plassen ikke vil ha den andre med. Dette er en samboergaranti. Skal da helse og omsorgstjenesten måtte stå midt i en konflikt (dette er en hendelse som skjer svært ofte)
- Det er ikke drøftet om dette skal være et «pålegg» som en garanti er eller om dette skal være en ordning som tilstrebes. Dersom dette er et ønske fra brukeren og ektefelle, er vår erfaring at vi lytter til dette. Brukermedvirkning er sentralt, og vi trenger ikke «pålegg» om dette da dette er forankret mange steder og et tema som også Fylkesmann er opptatt av ved tilsyn og i andre situasjoner.

Vårt hørings svar er farget av at vi er sterkt motstander en rettighet som pålegger kommunen en umulig oppgave i framtiden. Det er sterkt ønskelig at par kan leve sammen hele livet, men i visse situasjoner vil det være forhold som kanskje vil medføre endring i dette. Dette er årsaker som har både etiske og faglige tilsnitt. Det er ikke alltid klare svar på hva som vil være til brukerens beste i en slik situasjon, og brukeren er i dette den svake part, ikke den friske ektefellen. Vårt ansvar er å sette brukeren i sentrum. Dersom et slikt ønske fremmes av denne, vil de fleste som arbeider i og forvalter disse tjenestene forsøke det de kan for å legge til rette for å imøtekomme dette. Det er mye vi gjør med brukeren i sentrum uten at dette er rettighetsfestet, og det er både lover og garantier som forteller i hvilken retning det er ønskelig at tjenesten skal utvikle seg.

FARTT Kommunene 29.11.2019

For Folldal

Ariette Engelsen

For Alvdal

Gisela Anne Nordhjord

For Rendalen

For Tolga

For Tynset